

LAKIALOITE 55/2010 vp

Laki Selkämeren kansallispuistosta

Eduskunnalle

Tämä on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle laiksi Selkämeren kansallispuistosta (HE 103/2010 vp).

Itämeren suojelu on yksi hallituksen ympäristöpoliittisista painopisteistä. Ympäristönsuojeluun kuuluu tärkeänä osana meriekosysteemien suojelu ja säilyttäminen luonnonsuojelulain mukaisin keinoin eli luonnonsuojelualueita perustamalla.

Tätä varten hallitus on antanut eduskunnan käsiteltäväksi esityksen laiksi Selkämeren kansallispuistosta. Kansallispuiston perustamisella on tarkoitus suojella pohjois-eteläsuunnassa noin 160 kilometrin pituinen Selkämeren aavan meren alue ja siihen liittyviä saaristoja sekä eräitä rannikon alueita.

Lakiesityksessä esitetyt kansallispuiston rajat ovat kuitenkin ongelmallisia. Hallituksen esityksen mukaan Selkämeren kansallispuistoon kuuluisi noin 91 200 hehtaaria valtion omistamia alueita, jotka sijaitsevat Kustavin, Uudenkaupungin, Pyhärannan, Rauman, Eurajoen, Luvian, Porin ja Merikarvian kunnissa. Erityisesti Vakka-Suomen rannikon ja merialueen osalta kansallispuiston avulla saavutettavat hyödyt ovat kuitenkin mitättömät ja puolestaan sen alueen elinkeinotoiminnalle aiheuttamat haitat sangen mittavat. Alueen kunnat ja maakuntaliitto ovat yksimielisesti vastustaneet Vakka-Suomen merialueen liittämistä Selkämeren kansallispuistoon, mistä voi päätellä lain valmistelun edenneen kansanvallan ajatuksen ja toimintaperiaatteiden vastaisesti. On kaikki perustet jättää Vakka-Suomen alue pois lakiesityksestä ja

rajata kansallispuiston eteläraja Rihtniemi—Santakari-linjalle.

Vakka-Suomen alue on tärkeimpiä ruokakalantuotantoalueita Suomessa. Kalankasvatus on tärkeä välitön ja välillinen työllistäjä alueella. Elinkeinokalatalouden rakenneohjelman 2007—2013 suurin ja keskeisin ammattikalastusta koskeva haaste on rannikkokalastuksen toimintaedellytysten turvaaminen. Maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa on valmisteltu ammattikalastuksen kehittämisohjelmaa, ja valtioneuvoston päätöksellä 18.6.2009 hyväksymää vesiviljelyn kehittämisohjelmaa ollaan parhaillaan toimeenpanemassa. Lakiesityksessä näitä aiemmin tehtyjä periaatepäätöksiä ei ole riittävästi huomioitu.

Pääosin kalanviljelylaitokset sijaitsevat rannikkovyöhykkeellä tai sen reuna-alueilla. Aluetta on pitkäjänteisesti kehitetty kalatalouden erityisalueeksi, mikä ollaan huomioimassa myös maakuntakaavassa kalatalouden kehittämisvyöhyke -merkinnällä. Vesiviljelylaitosten sijainnin ohjaamista ollaan parhaillaan toteuttamassa toimialan eri toimijoiden kanssa yhteistyössä. Vakka-Suomenkin alueella toimeenpanoa ollaan jo suunnittelemassa. Näin ollen nyt tehty ehdotus Selkämeren kansallispuiston perustamisesta on jyrkässä ristiriidassa jo aiemmin tehtyjen päätösten kanssa. Suunnittelutyö on jo varsin pitkällä ja perustuu jo tehtyihin päätöksiin ja eri osapuolten väliseen yhteistyöhön. Nyt kansallispuiston perustamisen myötä saataisiin pakotettuna alueet, joita kalanviljelyyn voidaan käyttää. Asiat on tehty väärässä järjestyksessä,

ja tämä toimintatapa ei ole nykyaikaisen hallintomenettelyn mukaista.

Myöskään ekologiset ja maantieteelliset seikat eivät puolla kansallispuiston ulottamista Vakka-Suomeen. Tutkijoiden mukaan Vakka-Suomen saaristo kuuluu luonnonmaantieteellisesti Saaristomereen, joka on ekologisesti aivan erilainen kuin Selkämeri Satakunnan edustalla. Perusteettomia ovat myös väitteet muun muassa merenalaisten ekosysteemien säilymisestä tai ilmastomuutoksen tutkimusmahdollisuuksista.

Selkämeren kansallispuiston perustamishanke lähti alun perin Satakunnasta, jossa hanke on hyväksytty kunta- ja maakuntatasolla jo kauan sitten ja hanke on linjattu Satakuntaliiton maakuntaohjelmassa aikoinaan kärkihankkeeksi. Sen sijaan Varsinais-Suomen liitto ja alueen kunnat vastustavat puiston perustamista Vakka-Suomen alueelle.

Baltic Agenda 21 -ohjelmalla ja siitä seuranneella Suomen Itämeren suojeluohjelmalla pyritään jo nykyisellään parantamaan Itämeren tilaa ja tehostamaan erilaisten kansallisten toimintaohjelmien toimeenpanoa. Kaikkien näiden sitoumusten toimeenpanoon tarvitaan huomattavasti resursseja, ja näistä resursseista tuntuu olevan pulaa.

Lain valmistelussa ei ole otettu huomioon Vakka-Suomen maakuntakaavaehdotukseen sisältyvää tuulivoiman selvitysaluetta. Alue on tällä hetkellä selvitetävänä, mikä johtuu puolustusvoimien vielä toistaiseksi aktiivisesta toiminnasta alueella. Lakiesityksen valmistelussa ei ole otettu myöskään huomioon sitä, että puolustusvoimien ammunta-alue on ehdotetun Selkämeren kansallispuiston alueella. Puolustusministeriössä ei oltu vielä kesäkuussa tietoisia tästä hallituksen esityksestä.

Euroopan meripolitiikan tavoitteena on kokonaisvaltainen lähestymistapa merien käyttöön. Tavoitteena on sovittaa yhteen alueen erilaiset käyttötarpeet ja turvata siten sekä taloudellinen kasvu että luonnonsuojelun edellytykset. Merialueiden käytön suunnittelu (Marine Spatial Planning) on uutta, ja valtakunnallisellakaan tasolla alueidenkäytön suunnittelua merialueille ei ole tehty. Saaristo- ja merialueiden suojelutar-

peiden, elinkeinotoiminnan ja muiden käyttömuotojen intressien yhteensovittaminen edellyttää laajapohjaisempaa alueellista tarkastelua. Kansallispuiston perustaminen viranomaistoin ottamatta huomioon alueen kuntien ja asukkaiden tahtoa ei ole meri- ja saaristoalueiden suojelun ja käytön kannalta välttämättä kokonaisedun mukaista.

Hallituksen esityksessä todetaan selkeästi, kuinka kansallispuiston perustamisesta aiheutuu sen hoitoon ja käyttöön liittyen valtiolle lisäkustannuksia. Puiston hallinnasta ja hoidosta vastaava Metsähallitus on arvioinut, että Selkämeren kansallispuiston käytöstä aiheutuvat kustannukset ovat noin 185 000 euroa vuodessa. Lisäksi kansallispuiston toiminnan käynnistäminen edellyttäisi vuosittaista 150 000 euron lisäystä määrärahoihin ensimmäisten viiden vuoden aikana. Puiston kiinteistönmuodostamis- ja merkitsemiskustannuksiksi on arvioitu noin 200 000 euroa. Näin laajoilta lisäkustannuksilta vältyttäisiin, mikäli kansallispuiston alueesta rajattaisiin pois siihen maantieteellisesti kuulumattomat Vakka-Suomen Saaristomerialueet.

Vähä resursseja ei tule sitoa uuteen kansallispuistohankkeeseen, josta ei tulla saavuttamaan mitään hyötyä. Ja samalla jo perustetut kansallispuistot ja toiminnot ajetaan yhä heikompaan tilaan, kun tekemistä levitetään liian laajalle. Selkämeren kansallispuistoon ehdotetut maa- ja vesialueet Vakka-Suomesta kuuluvat jo nyt Natura 2000 -verkostoon ja kansallisiin luonnonsuojeluohjelmiin. Nykyinen suojelun taso alueella on riittävä, eikä mitään lisähyötyä kansallispuiston perustamisesta tulla saamaan. Luontoarvot voidaan säilyttää varsin hyvin ilman kansallispuistoa. Kansallispuiston perustaminen on vanhanaikainen tapa suojella luontoa. Yksikään Suomen merialueelle perustettu kansallispuisto ei ole parantanut Itämeren tilaa. Natura- ja muilla erityisillä suojelutoimilla on saatua aikaan parempia tuloksia.

Alueen kunnat, maakuntahallitus sekä ELY-keskus ovat toistuvasti ilmaisseet huolensa siitä, miten ympäristöministeriö ja muut viranomaiset pyrkivät väkisin ja mitään palautetta kuulematta ajamaan läpi Selkämeren kansallispuis-

tohankkeen. Hallituksen ohjelmassa korostetaan demokratian vaalimista ja kansalaismielipiteen huomioon ottamista päätöksenteossa. Koko valmisteluprosessin ajan seudulta tulevia viestejä on vähätelty siihen pisteeseen asti, missä luottamus demokratiaan on Vakka-Suomen alueella menetetty. Saaristomeren kansallispuistohankkeen yhteydessä harjoitettu ylhäältä saneltu suojelupolitiikka ei johda toivottuihin tuloksiin ja tulee kuluttamaan turhaan voimavaroja ja ai-

heuttamaan paikallisesti suuria vaikeuksia. Paikallisten toimijoiden ja asukkaiden paikallisista lähtökohdista tapahtuvalla oman alueensa kehittämisellä luonto- ja ympäristöarvot voidaan ottaa paljon paremmin huomioon ja saada aikaan huomattavasti parempia ja kestävämpiä tuloksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

Selkämeren kansallispuistosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
(Kuten HE)

2 §
Sijainti ja rajat

Selkämeren kansallispuistoon kuuluu noin 60 000 hehtaaria valtion omistamia alueita, jotka sijaitsevat Rauman, Eurajoen, Luvian, Porin ja Merikarvian kunnissa ja jonka eteläraja kulkee linjalla Rihtniemi—Santakari. Kansallispuistoon kuuluvat valtion yleiset vesialueet on merkitty punaisella katkoviivalla, valtion yksityiset vesialueet tummansinisellä värillä ja valtion omistamat maa-alueet punaisella värillä liitteenä 1—3 oleviin karttoihin.

3 ja 4 §
(Kuten HE)

5 §

Metsästys ja eläinkantojen sääntely

Selkämeren kansallispuistossa on luonnonsuojelulain 13 §:n rauhoitussäännösten estämättä sallittu harmaahylkeen metsästys. Vesilintujen syysmetsästys on 1 momentissa mainituin edellytyksin sallittu Metsähallituksen luvalla kansallispuistoon kuuluvien Rauman Bokreivin, Porin Räyhien ja Merikarvian Kasalabodanin luotojen alueella.

Kansallispuistossa voidaan 1 momentissa mainituin edellytyksin ryhtyä Metsähallituksen luvalla toimiin merimetsokantojen sääntelemiseksi.

6 §
(Kuten HE)

Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 2010

Pertti Hemmilä /kok
Jouko Laxell /kok